

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 23. Ljubljana, I. grudna 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Emilija Gusl: Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine? — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — M. Josin, E. Gangl: Poslano. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor.“

Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine?

(Poročala pri okr. učit. konf. za ljublj. šole dne 12. maj. srpana 1897. Emilija Gusl.)

Qed raznimi umetnostmi, ki krasijo človeško življenje ter mu slajšajo težave in mnogobrojne skrbi, je risanje pač jedna prvih. Če pa hoče doseči človek veliko spretnost v risanju, se mora že v rani mladosti vaditi, ker brez vaje ni uspeha. In zdaj nastane vprašanje: „Je li tudi vsak človek zmožen, si to spretnost pridobiti?“ Jaz trdim da, vsaj nekaj, ker je prirojeno skoraj vsakemu človeku veselje k temu predmetu.

Poglejmo malega otroka! Slučajno najde dolgo zaželeni zaklad, majhen svinčnik, in kaj stori ž njim? Na zid, mizo, omaro ali košček popirja riše in riše v potu svojega obraza raznovrstne like ter jih z radostjo kaže vsakteremu. In kako se mu od veselja leskečejo oči, če ga pohvalimo in odobrimo njegove primitivne risbe. Kdo li mu je bil učitelj? Nagon, ki spi v vsakem človeku in čaka samo, da ga kdo zbudi.

To opazujemo ne samo pri omikancih, nego tudi pri sinovih prirode n. pr. Eskimosih i. dr., ki kažejo posebno nadarjenost in veselje

do risanja. In že v starem veku so se bavila ljudstva s to umetnostjo; v tem se lahko prepričamo, ako pogledamo po muzejih, kjer vidimo razne stvari, ki svedočijo, da se ljubili risanje tudi naši pradedje in se urili v njem.

Pohištvo, obleko in posodo so krasili z raznimi slikami, še celo v pisavi jih niso mogli opustiti, to nam jasno kažejo stari rokopisi z lepo risanimi začetnimi črkami.

Da se je pa vpeljalo risanje tudi v ljudske šole, je skrbel veliki pedagog Pestalozzi, in za to dobroto mu moramo biti hvaležni še dandanes! Pouk v risanju odpre namreč človeku neskončno kraljestvo čarobnih likov in barv, ga uči še le spoznavati krasno naravo, jo ljubiti in se je veseliti! Zato pa skrbé še današnji dan modri zakoni in premišljeni učni črteži, da ima risanje v ljudskih šolah svoje mesto, in to je posebne važnosti! Koliko tisoč in tisoč ljudi si služi ž njim svoj vsakdanji kruh. Ali ne potrebuje skoraj vsak rokodelc, vsak še tako preprost človek risanja? In na kakšni stopnji bi bili različni obrti brez njega? In slikarstvo, si li ga moramo misliti brez risanja?

Ta umetnost, ki nam uresničuje s krasnimi barvami najlepše stvari, ki nam jih ni moči gledati s svojimi očmi — koliko čistega užitka in veselja bi pogrešalo naše srce! Ne zraste sicer iz vsakega risarja umetnik in slikar, kakor tudi ni še vsak matematik, ki se uči računstva. Vkljub temu pa se vendar mora vsak truditi, da doseže vsaj nekaj spretnosti.

Kakor znano, se riše v šolah na dva načina: z ravnilom in šestilom, ali pa brez pripomočkov samo s svinčnikom — prostoročno.

Moj namen in moja naloga ni, tu navajati razne metode ter govoriti o njih važnosti in njih uspehih, to se je že rešilo v lanski okrajni učiteljski konferenci. Ker se je v naših ljudskih šolah uvedlo prostoročno risanje, in se posebno šolski krogi jako zanimajo za ta predmet, sem dobila nalogo, odgovoriti vprašanju: „Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine?“

V tem vprašanju si stavim dve važni točki in sicer:

1.) Kakšen pomen ima ta predmet v vzgojevalnem in 2.) v praktičkem oziru.

1.) Ljudska šola nima samo naloge, otroka brez ozira na spol vzgajati za življenje, ona ga mora tudi navdati s krepostmi, ki blažijo dušo in srce. Na to se mora paziti pri vsakem predmetu, tako tudi pri prostoročnem risanju. In kake važnosti je to posebno za žensko življenje!

Ako se je učila že majhna deklica v mladosti vse stvari z bistrim umom opazovati in jih po obliki, velikosti in barvi natančno razločevati, se bo njen duh navzel novih misli. Ona ne bo več nepre-

mišljeno gledala reči, ki jo obdajajo, ampak jih z zmeraj večjim zanimanjem občudovala, posebno pa vedno nove prikaze lepe prirode. Pri tem se bo njen duh povzdignil k Onemu, ki je vse to tako krasno naredil, in živa vera in ljubezen do Vsegamogočnega se bo zbudila in plamtela v njenem srcu in tudi ostala v njem. In ker se predstavlja in posnemajo pri prostoročnem risanju samo lepe oblike, se zbudi v deklici lepoznavski čut, njen okus se izboljša, in ona ima veselje samo do lepih podob. Navaja se pri tem predmetu na važne čednosti vsake ženske, uči se namreč snage, reda, natančnosti in ličnosti pri vseh rečeh.

Kak vpliv ima to na poznejše dekliško življenje, razvidimo lahko, ako pomislimo, da postanejo pozneje male šolarice gospodinje in matere, ki držijo v svojih rokah blaginjo in srečo vse družine! Saj trdi že stari pregovor: „Pridna žena podpira hiši tri vogle!“ In res, kar si pridobi mož s trudom, to mora žena tako porabiti, da koristi vsem domačinom. Da se to tudi uresniči, mora paziti na vsako malenkost. S kakim veseljem stopi vsak človek v tako hišo, kjer vlada skrbna roka pridne gospodinje! Tu ni videti nobenega nereda, vse je na pravem mestu, vse je snažno in lično. Ona ne pazi samo na otroke, da so čedni, ampak tudi na pohištvo, izkratka na vse, kar jo obdaja. Ljubezen do reda in čustvo lepote sta postali neločljiva dela njenega bitja, in s temi osrečuje vse svoje. In vprašamo: čemu se ima za to zahvaliti? Ne najmanj pouku v prostoročnem risanju.

Pa četudi ostane deklica sama, neodvisna in je ne čaka vzvišeni poklic matere, ji prinaša ta spretnost mnogo čistega veselja. Koliko prostih ur si krajša s tem in preganja dolg čas, ki je večkrat vir grešnega življenja, ki pogubi toliko mladih bitij!

2.) Tudi v praktičnem pomenu je prostoročno risanje jako važno za vsako deklico ne samo v šoli, ampak tudi za poznejše življenje. Ako je pridno vadila oko in roko že v nižjih razredih, kar se more samo pri risanju brez stigem in drugih pripomočkov, ji to jako koristi v višjih razredih ne samo pri tem predmetu, nego tudi pri ročnih delih.

Različne so naloge, ki jo čakajo tu! Mora se učiti zankanja, vezenja, šivanja, krojenja i. t. d., in kako lahko gre to od rok risanja večji deklici! Pri vzorcih in krajicah za ročna dela se večkrat nahaja mnogo napak, ki jih urno opazi in popravi spretna roka male risarke. Ona si tudi lahko nariše vzorec na svoje delo in si s tem prihrani nekaj novcev, ki bi jih morala drugače potrošiti za to. In koliko več veselja je napravilo to delo, katero je izdelala popolnoma sama. In kadar zapusti koučno šolo, kakšen zaklad ji postane risanje za vse življenje!

(Dalje prih.)